

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 5Co/57/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1317200530
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 11. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr Janka Richterová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2022:1317200530.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Richterovej a z členov senátu JUDr. Juraja Považana a JUDr. Milana Chalupku v spore žalobcu: L. B., nar. X.X.XXXX, bytom D., F. Č.. XXX, zastúpeného LÖWY & LÖWY s.r.o., advokátska kancelária, so sídlom v Bratislave, Slowackého č. 56, IČO: 47 236 230, proti žalovanej: A. B., rod. J., nar. XX.X.XXXX, bytom Q., C.. R. Č.. X, zastúpenej JUDr. Katarínou Michalkovou MBA, advokátkou so sídlom v Bratislave, Košická č. 48, o vrátenie daru, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III zo dňa 19. júna 2019 č. k. 17C/6/2017-245, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e** .
Žalovanej **p r i z n á v a** náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia vlastníctva k daru (nehnutelnosti, zapísané na LV č.XXXX pre kat. územie D., rodinný dom a zastavané plochy), ktorého vrátenie požadoval pre neveru žalovanej, opustenie ich spoločnej domácnosti a ich syna B.A.. Žalovanej priznal náhradu trov konania v rozsahu 100%.
2. Súd v odôvodnení uviedol, že z výpovede strán vyplynuli rozporné tvrdenia o dôvode skončenia ich vzťahu, ktoré sa nepodarilo odstrániť ani výpoveďami svedkov. Dospel k záveru, že z výpovede svedkov L.. L. U. (priateľ žalobcovej dcéry), U. B. (brat žalobcu) a L.. J. B. (dcéra žalobcu z prvého manželstva), nemožno vyvodiť konanie obdarovanej v rozpore s dobrými mravmi. Svedok L.. U. uviedol, že pri návšteve L. v marci 2016 sa žalovaná pod vplyvom alkoholu správala spoločensky nevhodným spôsobom, správanie sa žalovanej a p. L. mu pripadalo ako dôverné, čo však nepreukazuje, že žalovaná bola žalobcovi neverná. Svedok U. B. o nevere žalovanej počul od žalobcu; svedkyňa L.. J. B. mala informáciu od priateľa L.. L. U.. Od žalobcu vedela, že žalovaná po odovzdaní detí ráno do školy chodí na kávu s p. L.. Ani tvrdená nevera s T. S. nebola pred súdom preukázaná. Svedok T. S. neveru kategoricky poprel ako intrigu, preto súd neprihliadol na čestné prehlásenie zamestnankyne žalobcu F. L.. Rovnako neprihliadol na ustálenie príčin rozvratu manželstva v rozsudku o rozvode manželstva, vydaného takmer dva roky po uplynutí rozhodujúceho obdobia (marec-august 2016), ktoré žalobca opisuje ako zakladajúce podstatu správania sa žalovanej v rozpore s dobrými mravmi. Naproti tomu súd prvej inštancie poukázal na skutočnosť, že žalobca si vopred naplánoval, že žalovanej v rodinnom dome v jeho výlučnom vlastníctve daruje spoluvlastnícky podiel, čím ju chcel uistiť, že s ňou počíta ako so svojou partnerkou. K darovaniu došlo rok po prekonaní krízy z leta 2012, o dva roky neskôr došlo k uzavretiu manželstva.
3. Podľa záverov súdu právnym predpokladom pre vrátenie daru je v zmysle § 630 OZ iba hrubé porušenie dobrých mravov, za ktoré možno považovať napr. fyzický útok voči darcovi, verejné ponižovanie, týranie, teda objektívne spoločensky neakceptovateľné správanie, ktoré však nebolo preukázané. Ak by aj nevera bola preukázaná, túto by podľa súdu nebolo možné vyhodnotiť ako konanie

proti dobrým mravom, keď žalovaná od žalobcu odišla v auguste 2016 a manželstvo bolo ukončené rozvodom. Rozchod strán bol vyústením ich manželskej krízy. Napokon v júli 2016 žalobca žalovanú sám nabádal, aby z domu v D. odišla. Správanie sa žalobcu voči žalovanej (august 2016) bolo potrestané v priestupkovom konaní. Súd tiež poukázal na komunikáciu žalobcu so žalovanou, ktorá podľa SMS správ z č. I. 77-78 nebola slušná.

4. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalobca. Žiadal súd, aby napadnutý rozsudok zmenil a žalobu zamietol. Tvrdil, že postupom súdu došlo k zásahu do jeho práva na spravodlivý proces, keď nebol poučený o zákonnej koncentrácii konania, uznesenie o vyhlásení dokazovania za skončené reálne vyhlásené nebolo. Na pojednávaní dňa 19.6.2019 mali byť prednesené záverečné reči, namiesto toho došlo k vyhláseniu rozsudku bez toho, aby bol žalobca vyzvaný na prednesenie záverečnej reči. Predloženie písomnej záverečnej reči dňa 17.6.2019 nemožno považovať za postup v súlade s § 182 CSP. Namietal tiež nesprávne skutkové zistenia súdu, pretože súd porušil zásadu voľného hodnotenia dôkazov. Za kľúčové pre rozhodnutie súd nesprávne identifikoval SMS komunikáciu, bez väzby na ostatné vykonané dôkazy a výsluchy svedkov. Súdu vytkol, že sa v spore sústredil len na preukazovanie nevery, hoci dôvody pre vrátenie daru sú v žalobe vymedzené širšie, a to aj na okolnosti odchodu žalovanej zo spoločnej domácnosti, dopad rozchodu na ich syna a na osobu, s ktorou žalovaná nadviazala intímny pomer (rodinný známy, otec synovej spolužiačky). Poukázal na značné množstvo nepriamych dôkazov, poukazujúcich na neveru žalovanej s ich rodinným známym, deti boli spolužiaci, čo spôsobilo hlboký diskomfort ich synovi B., čo viedlo k zmene základnej školy.

5. Žalovaná navrhla napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Domnievala sa, že v konaní nedošlo k žiadnym vadám. Žalobca pred pojednávaním 19.6.2019 doručil súdu záverečnú reč v písomnej podobe, čo zákon nezakazuje, ide o bežnú prax súdov. Žalobca ani neuviedol, aký úkon mu súd mal odoprieť, alebo v čom boli zmarené jeho procesné práva. Tvrdila, že žalobca nepreukázal, že porušila dobré mravy hrubým spôsobom. Žalovaná sa mala dopustiť nevery, svedkovia, ktorí o tomto svedčili, sú buď príbuzní alebo v priateľskom, resp. v zamestnaneckom vzťahu so žalobcom. Pokiaľ sa mala hrubého porušenia dobrých mravov dopustiť voči spoločnému synovi B., žalovaná opustila spoločnú domácnosť až na konci prázdnin 2016, keď ju žalobca fyzicky napadol a vyhádzať jej veci na ulicu. Žalovaná má s maloletým synom naďalej dobrý vzťah. Poukázala na správanie sa žalobcu v rozpore s dobrými mravmi.

6. Odvolací súd prejednal odvolanie žalobcu v rozsahu a z dôvodov v ňom vymedzených (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP) a dospel k záveru, že nie je opodstatnené.

7. Ustanovenie § 630 OZ umožňuje osobitný spôsob zániku právneho vzťahu, ktorý môže darca vyvolať tým, že jednostranným úkonom vyzve obdarovaného na vrátenie daru. Uvedené ustanovenie umožňuje vyvodiť zodpovednosť za porušenie morálnych pravidiel správania - súhrnu určitých historicky nemenných a všeobecne v spoločnosti akceptovaných noriem etiky, morálky a mravnosti. Vrátenie daru možno považovať za sankciu, ktorou darca postihuje obdarovaného za jeho správanie hrubo porušujúce tieto morálne pravidlá. Darca tak môže urobiť vtedy, keď sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny spôsobom hrubo porušujúcim dobré mravy. Darca sa môže domáhať vrátenia daru aj v prípade, keď rušivý stav už netrvá, ale k porušeniu dobrých mravov došlo v minulosti. Právo darcu domáhať sa vrátenia daru nevzniká pri prostej nevďačnosti obdarovaného voči darcovi, ani pri menej významnom porušení dobrých mravov zo strany obdarovaného (R 31/1999). Predpokladom vrátenia daru je teda len také negatívne správanie sa obdarovaného, ktoré vzhľadom na všetky významné okolnosti konkrétneho prípadu možno hodnotiť (až) ako "hrubé" porušenie dobrých mravov. O také správanie ide spravidla v prípade porušenia dobrých mravov spôsobom vyznačujúcim sa značnou intenzitou alebo sústavnosťou (opakovanosťou), pričom jeho vonkajším prejavom môže byť fyzické násilie, hrubé urážky, neposkytnutie potrebnej pomoci, hrubý nezáujem a pod. V súlade s § 630 OZ možno za právne relevantné považovať len také správanie sa obdarovaného, ktoré sa objektívne prejavilo. Pritom nie je rozhodujúci subjektívny pocit a úsudok darcu (R 61/1997).

8. Pri posudzovaní, či určité správanie obdarovaného možno považovať za "hrubé" porušenie dobrých mravov, treba mať na zreteli princíp vzájomnosti. To znamená, že v prípade zistenia takého správania obdarovaného treba brať do úvahy a hodnotiť aj správanie darcu, zistiť či on sám sa nespráva(l) voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie nie je (nebolo) príčinou nevhodného správania obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny. V kladnom prípade sa darca nemôže úspešne domáhať vrátenia daru, lebo následnú (darcom vyvolanú) reakciu obdarovaného (i keby bola nevhodná) by nebolo možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Výnimkou by však bolo také správanie sa obdarovaného, ktoré by bolo v zrejmom nepomere k správaniu sa samotného darcu (por. 2 Cdo 108/2007).

9. Z dokazovania, vykonaného súdom prvej inštancie vyplýva, že strany žili ako partneri v spornej nehnuteľnosti, z ktorej žalovaná odišla v auguste 2016. Pred uzavretím manželstva v r. 2015 sa im ešte v r. 2007 narodil syn B.. Po prekonaní partnerskej krízy v r. 2012 sa žalobca rozhodol žalovanej darovať spoluvlastnícky podiel v sporných spolu užívaných nehnuteľnostiach (máj 2013). O vrátenie daru žalobca požiadal ešte pred rozvodom ich manželstva v r. 2018, ktorý sám inicioval.

10. Súd prvej inštancie po vykonaní rozsiahleho dokazovania v odôvodnení napadnutého rozsudku vykonané dôkazy vyhodnotil jednotlivo i vo vzájomnej súvislosti (§ 191 ods. 1 CSP) a vyvodil z nich správny záver o tom, že žalobca nepreukázal také správanie sa žalovanej, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Svoj záver i dostatočným spôsobom odôvodnil.

11. Z dôkazov, navrhnutých žalobcom ku nevere žalovanej, dospel k správne mu záveru o tom, že nevera žalovanej nebola svedkami v blízkom vzťahu so žalobcom preukázaná, a to i s prihliadnutím na výpoveď T. S.. Pokiaľ by aj nevera bola preukázaná, správne uzavrel, že príp. neveru by nebolo možné považovať za konanie v hrubom rozpore s dobrými mravmi; v intenciách záverov NS ČR sp. zn. 33 Odo 137/2002 žalobca netvrdil a ani nepreukazoval, že údajnou neverou žalovanej bol vystavený neprijateľnému ponižovaniu alebo bola znevážená jeho dôstojnosť. Žalobca pred súdom prvej inštancie poukázal na záver ústavného súdu v I.ÚS 491/2015 o nezvratnej ujme ako predpokladu pre posudzovanie nevery podľa § 630 OZ, ďalej však existenciu nezvratnej ujmy, ktorá mu mala byť neverou spôsobená netvrdil a ani nepreukazoval. Naproti tomu žalovaná mala podozrenie na neveru žalobcu, keď pri práci v rodinnej firme mala prehľad o výberoch značnej hotovosti žalobcom, ktoré bližšie neobjasňoval.

12. Vzťah manželov je jedinečným medziľudským vzťahom, s najvyššou mierou intimity, v ktorom vernosť manželov tento vzťah priamo charakterizuje (§ 18 Zák. o rodine). Nevera poukazuje na to, že manžel nedostal od svojho partnera to, čo očakával alebo potreboval, teda na nevere partnera do istej miery participuje druhý manžel, čo zásadne vylučuje jej chápanie ako konanie v hrubom rozpore s dobrými mravmi vo vzťahu k manželovi. Poukaz súdu na konanie žalovaného, riešené v priestupkovom konaní (inzultácia žalovanej, vyhádzanie jej vecí na ulicu), ako aj na jeho sms komunikáciu so žalovanou, potvrdzuje ďalšiu krízu ich vzťahu v žalobcom vymedzenom období, ako správne uzavrel i súd prvej inštancie (predtým v r. 2012). Súd nepochybil, keď okrem iných dôkazov prihliadol i na sms komunikáciu, ktorá vznikla pred začatím tohto sporu, teda objektívne poukazuje na správanie sa strán voči sebe.

13. Je nesporné, že odchod rodiča zo spoločnej domácnosti, osobitne ak ide o matku maloletého dieťaťa, je pre dieťa veľmi bolestnou skutočnosťou, nezriedka ovplyvňujúcou jeho vnímanie a konanie po celý život. Odchod žalovanej zo spoločnej domácnosti so žalobcom a ich synom B. však rovnako nemožno považovať za konanie žalovanej hrubo porušujúce dobré mravy, smerujúce voči žalobcovi blízkej osobe. Syn B. je rovnako blízkou osobou i žalovanej. Podľa tvrdení žalovanej i vyjadrenia ich syna pred rozvodovým súdom (rozsudok Okresného súdu Bratislava III zo dňa 23.1.2018 č. k. 37P/331/16-231), napriek odchodu zo spoločnej domácnosti má žalovaná so synom dobrý vzťah, vo vzťahu so žalobcom zotrvala práve z obavy, že syn (rovnako ako žalobcova dcéra z prvého manželstva) bude zverený do osobnej starostlivosti žalobcovi, k čomu napokon napriek jej návrhu i došlo. Odchod žalovanej bol reakciou na neuspokojivý vzťah so žalobcom, ku ktorému ju nabádal i žalobca (sms komunikácia z dovolenky v USA, výmena zámkov), čo pri dobrom vzťahu žalovanej so synom vylučuje sankcionovanie žalovanej vrátením daru z dôvodu opustenia syna žalovanou. Záver o jednoznačne závadnom správaní sa len jedného z manželov by bol celkom mimo reality manželských vzťahov; na manželskej kríze sa v rozhodujúcom období nepodieľala len žalovaná, ale aj žalobca.

14. Žalobca namietal porušenie práva na spravodlivý proces pre neumožnenie prednesu záverečnej reči na pojednávaní, na ktorom došlo k vyhláseniu rozsudku.

15. Žalobcovi bol po vykonaní rozsiahleho dokazovania poskytnutý priestor na záverečné stanovisko v spore. Za týmto účelom bolo pojednávanie zo dňa 23.5.2019 odročené. Obe strany pred súdom deklarovali, že nemajú návrhy na doplnenie dokazovania. Už pred uvedeným pojednávaním vo vyjadreniach z č. I. 184 a z č. I. 194 reagovali na vykonané dokazovanie a právnu stránku veci, vyjadrenia boli doručené protistrane ešte v apríli 2019. Žalobca svoju záverečnú reč zaslal súdu písomne, rovnako ako žalovaná strana. Opätovne žiadna zo strán nemala návrhy na doplnenie dokazovania. Zo zápisnice o pojednávaní vyplýva, že súd (oboznámený s písomnými záverečnými rečami) vyhlásil dokazovanie za skončené. Obsah záverečných rečí je vo svojej podstate zhodný s vyjadreniami strán z č. I. 184 a z č. I. 194.

16. Za tento stav, keď charakter záverečných rečí mali už podania z č. I. 184 a 194 i pre nekonkretizovanie práva, ktoré malo byť postupom súdu žalobcovi odňaté (napr. nemožnosť navrhnúť dôkaz, nemožnosť vyjadriť sa k tvrdeniam protistrany, k vykonaným dôkazom), nie celkom dôsledným postupom súdu prvej inštancie podľa § 182 CSP (nevyzval strany na prednesenie záverečných rečí, predložených už skôr v písomnej forme) nedošlo k porušeniu procesných práv žalobcu, v priebehu

celého konania zastúpeného advokátom, v takej miere, ktorá by mohla mať reálny vplyv na výsledok sporu. Odvolací súd pri posudzovaní závažnosti pochybenia postupu súdu prvej inštancie prihliadol i na dĺžku konania.

17. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).

18. V odvolacom konaní úspešnej žalovanej priznal náhradu trov v plnom rozsahu (§ 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP).

19. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).